

Manažerské shrnutí

Regionální operační program Jihovýchod je jedním ze sedmi regionálních operačních programů v České republice v období 2007–2013. Jeho prostřednictvím jsou naplňovány cíle politiky hospodářské a sociální soudržnosti Evropské unie podporou hospodářského a sociálního rozvoje méně vyspělých regionů a členských států (tzv. cíl Konvergence).

Cílem Regionálního operačního programu Jihovýchod (dále ROP Jihovýchod) bylo posilování konkurenceschopnosti regionu vytvořením podmínek pro efektivní využívání rozvojového potenciálu na území NUTS 2 Jihovýchod. Dle nastavení programu schváleného Evropskou komisí se tak mělo stát prostřednictvím komplexního zlepšení dopravní dostupnosti a propojením rozvojových pólů regionu s nerozvinutými, zkvalitňováním podmínek pro život obyvatel ve městech a na venkově. Tato opatření byla prováděna v souladu s principy udržitelného rozvoje a měla vést především k lepšímu využívání potenciálu regionu včetně oblasti cestovního ruchu, k dalšímu rozvoji měst a ke stabilizaci osídlení venkovských oblastí. Tohoto cíle bylo v kontextu cílů stanovených pro ROP JV dosaženo.

ROP Jihovýchod byl realizován ve čtyřech prioritních osách - Dostupnost dopravy, Rozvoj udržitelného cestovního ruchu, Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel a Technická pomoc. Z veřejných prostředků byla mezi úspěšné projektové záměry rozdělena celá, po roce 2011 navýšená, alokace programu ve výši 847 486 785 EUR, z toho 85% tj. 720 363 547 EUR jako příspěvek Společenství (původní alokace příspěvku Společenství byla 704 445 636 EUR).

Za řízení programu byla odpovědná v souladu se zákonem č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje v platném znění, Regionální rada regionu soudržnosti Jihovýchod.

Region soudržnosti Jihovýchod je svou rozlohou 13 991 km² druhým plošně největším regionem soudržnosti ČR po regionu soudržnosti Jihozápad. Počtem obyvatel 1 680 287 byl k 31. 12. 2013 nejlidnatějším regionem soudržnosti v rámci ČR, na celkovém počtu obyvatel ČR se podílel zhruba 16 %. Co se týče pozice regionu Jihovýchod v ekonomice ČR, jedná se o druhý nejvýznamnější (po Praze) region soudržnosti se zhruba 15 % podílem na tvorbě celorepublikového HDP (v roce 2013). Region má také výhodnou geografickou polohu z hlediska průběhu komunikací nadregionálního i mezinárodního významu (sítě TEN-T). Podrobnější charakteristiku regionu uvádí kapitola 1. Při porovnání klíčových ukazatelů regionu lze konstatovat, že vývoj regionu byl v programovém období 2007–2013 pozitivní, k čemuž ROP JV v podporovaných oblastech přispěl.

Využívání prostředků z ROP JV bylo během programového období plynulé a program bezpečně plnil milníky stanovené Obecným nařízením pro tzv. automatické zrušení závazku (pravidlo N+3 a N+2). ROP JV obdržel veškeré zálohové i průběžné platby, a to až do maximální výše 95 % alokace programu z ERDF, tedy v absolutní výši 684,3 mil. EUR.

Podpora z ROP JV podle prioritních témat byla zacílena v souladu s plánem stanoveným programovým dokumentem, pouze u čtyř intervencí se konečná hodnota významně lišila, což bylo způsobeno

v případě překročení plánované hodnoty prioritizací dotčeného tématu v souvislosti s uzavíráním programu, nebo naopak nerealizací klíčových projektů v případě nedosažení plánované hodnoty.

Významnou část intervencí z ROP JV tvořila také podpora tzv. znevýhodněných regionů v rámci ČR (blíže viz příslušná kapitola), když se na jejich území realizovalo finančně takřka 40 % všech intervencí z ROP.

Z hlediska typu příjemce byl v rámci 941 certifikovaných projektů nejčastější projekt obce (případně jejich sdružení či zřizovaných organizací) – celkem 535 projektů, následován kraji, malými a středními podnikateli a nestátními neziskovými organizacemi.

Ve všech prioritních osách bylo celkem od začátku realizace programu předloženo 1 701 projektových žádostí. Z těchto předložených žádostí byla podepsána smlouva u 965 projektů s požadovaným objemem celkových způsobilých výdajů ve výši 1 082 mil. EUR, tj. asi 128 % alokace programu (převyš poptávky byl u všech os řešen mj. systémem závěrečných projektů s pohyblivou mírou dotace – viz kapitola 8). Certifikováno bylo 941 projektů, finančně ukončeno 936 projektů. Pouze 29 projektů, u nichž byla započatá jejich realizace, bylo od začátku programového období předčasně ukončeno ze strany příjemce nebo strany řídicího orgánu. 422 projektům již k 1. 2. 2017 skončila doba udržitelnosti a tyto projekty byly finálně uzavřeny. Průměrná úspěšnost projektu v ROP JV z hlediska schvalovacího procesu dosahovala více než 55 % a nejčastějším důvodem pro vyřazení byla nízká kvalita projektů, když u přibližně 60 % projektů bylo důvodem vyřazení nedosažení minimální bodové hranice.

Co se týče výše finančních oprav již certifikovaných výdajů, tak v rámci ROP Jihovýchod je evidováno celkem 457 vratek dotace v celkové výši takřka 13,2 mil. EUR¹, které byly odečteny z výkazu výdajů. Všechny nesrovnalosti identifikované v rámci ROP JV vyjma potencionálně nevyhnutelných pohledávek byly průběžně odečítány z výkazu výdajů. Jsou evidovány pouze 4 případy otevřených nesrovnalostí, které mohou mít vliv na výši vyplaceného konečného zůstatku.

Z hlediska zacílení intervencí byly v rámci ROP JV definovány tzv. earmarkingové intervence pro naplnění Lisabonské strategie, a to v celkové výši 24 286 820 EUR z prostředků ERDF, což reprezentuje přibližně 3,4 % z celkové alokace ERDF. Tento cíl se podařilo naplnit z 56 % – podrobnější zdůvodnění viz příslušná kapitola.

ROP JV nevyužíval křížového financování, finančních nástrojů, nemá velké, fázované ani nefungující projekty a během celé implementace kladl maximální důraz na soulad s pravidly veřejné podpory, veřejných zakázek, ochrany životního prostředí a podpory rovných příležitostí. V rámci projektů, u nichž již úspěšně uplynula doba udržitelnosti, nebyly během udržitelnosti zaznamenány podstatné změny. U projektů, u nichž doba udržitelnosti ještě neuplynula zcela, nejsou podstatné změny očekávány.

Mezi nejzávažnější problémy během implementace ROP JV lze řadit především zrušení příspěvku ze státního rozpočtu na spolufinancování projektu ve výši 7,5 % celkových způsobilých výdajů v roce 2010

¹ Podíl ERDF, k 1. 2. 2017.

a pozastavení plateb ČR ze strany EK v roce 2012 s navazujícím Globálním akčním plánem. I přes tyto problémy, které byly spíše na národní úrovni, procházel ROP JV všemi audity včetně auditů Evropského účetního dvora, Evropské komise, Nejvyššího kontrolního úřadu a několika desítek auditů Auditního orgánu bez závažnějších pochybení a v průběhu implementace mu nebyla udělena žádná tzv. „plošná“ finanční oprava. Samotný ŘO pak vykonal více než 2 500 kontrol projektů s tím, že nejčastější pochybení byla identifikována v rámci výběrových řízení (veřejných zakázek).

Evaluace ROP JV byla prováděna v souladu s povinnostmi ustanovenými v rámci článků 47 až 49 obecného nařízení, v souladu s metodickými pokyny Evropské komise a s metodickými pokyny NOK. Cílem evaluace bylo především zvýšení kvality a efektivnosti pomoci poskytované z Fondů EU a její konzistence s cíli EU a ČR, zdokonalení strategie a zefektivnění implementace operačního programu, zkoumání specifických strukturálních problémů ČR a udržitelného rozvoje ve vztahu k předmětu operačního programu. Během implementace ROP JV bylo vyhotoveno celkem 25 evaluací, z toho 3 interní. Vybrané detaily k jednotlivým evaluacím jsou obsaženy v příloze H Závěrečné zprávy.

ROP JV byl během implementace 2 krát významně revidován a znovu schvalován EK. Poprvé v roce 2011 navýšením alokace programu o dodatečné prostředky v celkové výši 15,9 mil. EUR z ERDF s vazbou na posílení vzdělávací infrastruktury v regionu. Druhá revize programu byla EK schválena v roce 2014 a týkala se vnitřních realokací mezi prioritními osami v rámci programu v celkovém objemu 22,5 mil. EUR. Posíleny byly osy 1 (Dostupnost dopravy) a 3 (Udržitelný rozvoj měst a venkovských sídel), a to přesunem financí z os 2 (Rozvoj udržitelného cestovního ruchu) a 4 (Technická pomoc).

Pro ROP Jihovýchod byla z hlediska koordinace pomoci v rámci NSRR klíčová zejména spolupráce s řídicími orgány ostatních ROP a řídicím orgánem IOP. Dalším důležitým partnerem pro řídicí orgán ROP Jihovýchod byl zejména řídicí orgán OP Doprava, řídicí orgán OP Životní prostředí a řídicí orgán OP Podnikání a inovace. Koordinační roli zajišťoval NOK. Pro posílení významu a podporu tvorby synergických vazeb projektů mezi ROP a ostatními OP byly během hodnocení projektů takovéto vazby bodově zvýhodněny.

Významnou roli pro podporu synergií rovněž sehrála implementace Integrovaných plánů rozvoje měst (IPRM). Projekty IPRM byly v rámci ROP JV realizovány prostřednictvím oblasti podpory 3.1 „Rozvoj urbanizačních center“. Schváleny k financování byly tři IPRM, dva samostatné IPRM Brna a jeden IPRM Jihlavy. Celkem bylo za celou dobu realizace v této oblasti podpory z ROP JV finančně podpořeno 118 projektů. V rámci podpory synergií rovněž platilo, že v rámci TOP byl projekt zařazený do IPRM při hodnocení bodově zvýhodněn. Celkově bylo v IPRM doporučeno v rámci synergie 1 240 projektů z TOP.

V rámci samotné prioritní osy 1 bylo celkem od začátku realizace programu předloženo 335 projektových žádostí. Z těchto předložených žádostí byla podepsána smlouva u 269 projektů s celkovými způsobilými výdaji ve výši 559 mil. EUR, tj. asi 132 % alokace osy. Certifikováno bylo 265 projektů, finančně ukončeno bylo 264 projektů. Pouze 5 projektů, u nichž byla započatá jejich realizace, bylo od začátku programového období předčasně ukončeno ze strany příjemce nebo strany ŘO. 115 projektům již k 1. 2. 2017 skončila doba udržitelnosti a tyto projekty byly finálně uzavřeny. Celkově lze konstatovat, že

implementace osy probíhala bez vážných problémů. Všechny indikátory prioritní osy byly naplněny minimálně na 100 %.

V rámci prioritní osy 2 bylo celkem od začátku realizace programu předloženo 559 projektových žádostí. Z těchto předložených žádostí byla podepsána smlouva u 252 projektů s požadovaným objemem celkových způsobilých výdajů ve výši 151 mil. EUR, tj. asi 109 % alokace osy. Certifikováno bylo 240 projektů, finančně ukončeno bylo 236 projektů. Pouze 16 projektů, u nichž byla započatá jejich realizace, bylo od začátku programového období předčasně ukončeno ze strany příjemce nebo strany řídicího orgánu. 116 projektům již k 1. 2. 2017 skončila doba udržitelnosti a tyto projekty byly finálně uzavřeny. Celkově lze konstatovat, že implementace osy probíhala bez vážných problémů. Všechny indikátory prioritní osy byly naplněny minimálně na 100 %.

V rámci prioritní osy 3 bylo celkem od začátku realizace programu předloženo 796 projektových žádostí. Z těchto předložených žádostí byla podepsána smlouva u 434 projektů s požadovaným objemem celkových způsobilých výdajů ve výši 344 mil. EUR, tj. asi 131 % alokace osy. Certifikováno a finančně ukončeno bylo 426 projektů. Pouze 8 projektů, u nichž byla započatá jejich realizace, bylo od začátku programového období předčasně ukončeno ze strany příjemce nebo strany řídicího orgánu. 183 projektům již k 1. 2. 2017 skončila doba udržitelnosti a tyto projekty byly finálně uzavřeny. Celkově lze konstatovat, že implementace osy probíhala bez vážných problémů. Všechny indikátory prioritní osy s výjimkou jediného byly naplněny minimálně na 100 %.

V rámci prioritní osy 4 bylo celkem od začátku realizace programu předloženo 11 projektových žádostí. Z těchto předložených žádostí byla podepsána smlouva u 10 projektů s požadovaným objemem dotace z ERDF ve výši 28 mil. EUR, tj. asi 116 % alokace osy. Finančně ukončeno a certifikováno bylo 10 projektů. Žádný z projektů, u nichž byla započatá jejich realizace, nebyl od začátku programového období předčasně ukončen ze strany příjemce nebo strany řídicího orgánu. 8 projektům již k 1. 2. 2017 skončila doba „udržitelnosti“ a tyto projekty byly finálně uzavřeny. Celkově lze konstatovat, že implementace osy probíhala bez vážných problémů, a rovněž lze hodnotit, že cíl technické pomoci, kterým bylo zajistit odpovědnou a účinnou správu a implementaci ROP JV a zvyšovat absorpční kapacitu v regionu a zajišťovat úspěšné čerpání prostředků ze strukturálních fondů EU, byl dosažen. Všechny indikátory prioritní osy byly naplněny minimálně na 100 %.

Rovněž aktivity ŘO v oblasti informování a publicity lze hodnotit jako úspěšné, když Globální cíl KoP ROP JV „zajistit, aby podpora poskytovaná z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím ROP JV v programovém období 2007–2013 byla dostupná a transparentní pro všechny definované cílové skupiny a podpořit tím v regionu Jihovýchod pozitivní vnímání role politiky hospodářské a sociální soudržnosti EU“ byl do významné míry naplněn, a to především v oblasti dostupnosti podpory pro většinu definovaných cílových skupin. Široká veřejnost vnímala na konci programového období dopady EU fondů jednoznačně pozitivně (80 %).

Dílčí komunikační cíle KoP ROP JV byly naplněny do značné míry ve všech čtyřech etapách realizace KoP ROP JV. Povědomí o ROP JV se zvýšilo jak u cílových skupin, tak široké veřejnosti, k

transparentnosti a jednotnému výkladu podmínek přispěla asistenční role ÚRR i připravené informační a metodické materiály.

Celkově lze realizaci ROP JV hodnotit jako úspěšnou a v řadě ohledů využívající inovativní nástroje pro dosažení cílů programu – např. systém nepřímých nákladů u projektů ERDF, systém modifikovaných plateb, podpora strategických projektů v cestovním ruchu, eCBA, standard Investors in People a další.

V neposlední řadě se ROP JV aktivně podílel na přípravě regionu soudržnosti Jihovýchod na programové období 2014–2020, a to jak na strategické úrovni, tak na úrovni příjemců, i když ROP ani regionální rady nejsou součástí implementační struktury pro programové období 2014–2020.

